

Kommunåterkoppling 2017

Gnesta

Elever i årskurs 7 och 9 i grundskolan

LANDSTINGET
SÖRMLAND

Inledning

Landstinget Sörmland har som mål att vara Sveriges friskaste län år 2025. En del av målet är en förbättrad folkhälsa och en mer jämlik hälsa. Under våren 2017 genomförde Landstinget Sörmland för sjätte gången Liv & Hälsa ung undersökningen, en enkätundersökning om barns och ungas levnadsvanor, livsvillkor och hälsa.

Sörmländska elever i årskurserna 7 och 9 i grundskolan samt årskurs 2 på gymnasiet har deltagit i undersökningen. Eleverna har besvarat enkäterna under skoltid, när skolpersonal varit närvarande. Av Sörmlands 63 skolor med elever i någon av dessa årskurser deltog 59 i undersökningen, drygt 7 800 elever. Kommunåterkopplingen är en redovisning av kommunens och länets resultat från Liv & Hälsa ung inom ett antal frågeområden för år 2017.

Vad vet vi om barns och ungas hälsa och uppväxtvillkor?

Barn och unga i Sverige mår generellt sett bra och är nöjda med sina liv. Sedan 1990-talet har ungdomsgenerationen däremot haft en sämre hälsoutveckling än andra åldersgrupper, framförallt när det gäller den psykiska ohälsan. Vi vet också att barns och ungas uppväxtvillkor inte är jämlika, vilket medför att vissa löper större risk än andra att råka ut för problem och ohälsa. En mindre grupp lever dessutom under svåra förhållanden som går att härleda till deras livsvillkor och familjeförhållanden.

Hälsans bestämningsfaktorer

Hälsa innefattar fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande och är en resurs hos individen. Hälsan påverkas av en rad olika faktorer på olika nivåer runt individen. Inom folkhälsoarbetet används ofta begreppet hälsans bestämningsfaktorer för att ge en bild av dessa samband. Bestämningsfaktorerna kan påverka hälsan negativt och positivt, vilket benämns som riskfaktorer och skyddsfaktorer. Riskfaktorer är de bestämningsfaktorer som ökar risken för ohälsa, problem eller riskbeteenden. Det kan vara en egenskap, en händelse, ett förhållande eller en process.

Det är viktigt att så tidigt som möjligt fånga upp de barn och unga som är på väg in i ett negativt beteende och där man kan se att det finns riskfaktorer som bidrar till detta. Skyddsfaktorer är de faktorer som ökar individens möjligheter att bibehålla en god hälsa och är en motvikt till riskfaktorer. En skyddsfaktor kan liknas vid en buffert mot risker. Risken blir mindre när skyddsfaktorn finns och större när skyddsfaktorn saknas.

Vad är en kommunåterkoppling?

Kommunåterkopplingen är en redovisning av kommunens och länets resultat från Liv & Hälsa ung inom ett antal frågeområden för år 2017. Kommunåterkopplingarna redovisas årskursvis och innehåller resultat som har betydelse för elevernas hälsa och välbefinnande.

Att tolka resultaten i tabellerna

På följande sidor redovisas resultaten för kommunen från 2017 års Liv & Hälsa ung undersökning. Resultaten är uppdelade på tjejer och killar, men visar även hur det ser ut för hela elevgruppen. De elever som svarat att de inte identifierar sig som tjej eller kille inkluderas i det sammantagna värdet. I tabellerna redovisas andelar (%) för tjejer, killar och totalt uppdelat på kommunens (K) och länets (L) värden. Varje årskurs redovisas separat. För årskurs 7 och 9 gäller redovisningen elever som går i skolan i kommunen, oavsett om de bor i kommunen eller inte. För årskurs 2 på gymnasiet gäller redovisningen den kommun eleven bor i.

Kommunåterkopplingens begränsningar och överväganden

I kommunåterkopplingen redovisas resultat på olika nivåer. För att skydda enskilda elevers svar redovisas inte resultat på frågor som baseras på färre än 30 elever. De elever som svarat att de inte identifierar sig som tjej eller kille inkluderas i det sammantagna värdet. Kommuner med få elever bör vara uppmärksamma på att enstaka elevers svar motsvarar stora procentsatser. Till exempel om 3 elever av 30 röker, visar våra tabeller att 10 procent av eleverna röker. Detta gör att siffrorna bör tolkas med försiktighet.

Några frågor att fundera på när du läser tabellerna:

- Skiljer sig kommunen åt från länet?
- Finns skillnader mellan tjejer och killar?
- Vad kan eventuella skillnader bero på?
- Vad betyder resultaten för oss?
- Framträder ett mönster som gör att vi kan behöva arbeta särskilt med något område?

Antal och andel elever i deltagande skolor som svarat på Liv & Hälsa ung enkäten 2017

	Antal elever åk 7	Andel (%) elever åk 7	Antal elever åk 9	Andel (%) elever åk 9	Antal elever åk 2 gymn.	Andel (%) åk 2 gymn.
Gnesta	124	97	109	93	-	-
Sörmland	2 792	85	2 698	84	2 317	82

En förhållandevis stor andel av Gnestas gymnasieungdomar går i skolan utanför länet. Detta gör att resultaten inte kan antas spegla förhållandena för samtliga elever i årskurs 2 i Gnesta kommun. Av detta skäl redovisas inte värdena för årskurs 2.

Årskurs 7

Resultat om skolan

Gnesta kommun åk 7, Liv & Hälsa ung 2017	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
Resultat om skolan						
Trivs bra i skolan	75	74	77	84	76	78
Har oftast någon att vara med på rasterna	87	88	89	90	88	89
Skolkar aldrig	84	82	89	83	86	82
Har blivit mobbad den här terminen	16	19	13	13	15	17
Har du blivit mobbad en gång i veckan eller i stort sett varje dag	5	4	2	4	3	4
Eleverna får vara med och bestämma på skolan	87	89	89	86	88	87
Elever som inte gör läxor	8	6	2	5	5	6
Jag har studiero på lektionerna	28	28	29	32	28	30

Resultat om levnadsvanor

Gnesta kommun åk 7, Liv & Hälsa ung 2017	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
Resultat levnadsvanor						
Äter frukost 4-7 dagar i veckan	77	76	94	85	85	80
Äter skollunch 4-5 dagar i veckan	70	63	76	66	73	64
Dricker läsk dagligen	2	6	5	11	3	9
Äter frukt eller grönsaker dagligen	59	54	42	50	51	52
Är stillasittande mer än 4 timmar efter en dag i skolan	38	42	46	43	43	43
Vardagsmotion, går, cyklar idrottar mer än 30 minuter per dag	92	85	89	88	90	86
Tränar minst 30 min 3 gånger per vecka på fritiden	50	48	46	57	48	52
Kan simma 200 meter	92	92	87	93	89	92
Sover mindre än 7 timmar per natt	28	28	18	23	24	26

Resultat om tobak och alkohol

Gnesta kommun åk 7, Liv & Hälsa ung 2017	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
Resultat tobak och alkohol						
Röker dagligen eller ibland	2	4	0	3	2	4
Snusar dagligen eller ibland	0	0	0	2	0	2
Druckit alkohol någon gång	30	25	18	29	24	28
Berusad/full någon gång	29	18	10	14	25	17

Resultat om mående och hälsa

Gnesta kommun åk 7, Liv & Hälsa ung 2017	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
Resultat hälsa						
Mår bra eller mycket bra	67	70	81	87	73	78
Glad i stort sett varje dag	54	56	71	66	62	60
Lugn eller avslappnad mer än en gång i veckan	51	52	83	74	67	62
Huvudvärk mer än en gång i veckan	18	19	8	9	14	14
Stressad mer än en gång i veckan	53	56	40	36	46	46
Har haft värk i axlar/ skuldror/nacke mer än en gång i veckan	17	14	5	9	12	12

Resultat om hem och fritid

Gnesta kommun åk 7, Liv & Hälsa ung 2017	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
Resultat hem och fritid						
Föräldrar/vårdnadshavare tycker det är viktigt att jag sköter mitt skolarbete	85	94	97	95	91	94
Jag kan alltid lita på mina föräldrar när det verkligen gäller	81	87	90	92	86	89
Nöjd med sin fritid	73	77	85	90	80	83
Har en kompis jag kan prata ”om allt” med	87	90	79	87	83	88
Elever med utländsk bakgrund	15	21	11	20	13	20
Bott i Sverige 9 år eller mindre	10	12	13	12	12	12
Mamma och/eller pappa är arbetslös eller långtidsjukskriven	18	11	13	10	15	11
Bor med båda sina föräldrar (som bor tillsammans)	49	66	69	65	60	65

Årskurs 9

Resultat om skolan

Gnesta åk 9, Liv & Hälsa ung 2017	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
Resultat om skolan						
Trivs bra i skolan	69	72	71	80	68	75
Har oftast någon att vara med på rasterna	86	89	92	91	89	90
Skolkar aldrig	76	74	65	73	69	73
Har blivit mobbad den här terminen	9	15	16	12	15	14
Har du blivit mobbad en gång i veckan eller i stort sett varje dag	0	2	6	3	5	3
Oftast eller alltid trygg på väg till och från skolan	100	96	98	96	99	96
Oftast eller alltid trygg i klassrummet	98	96	96	96	95	95
Oftast eller alltid trygg på rasterna i skolan	94	96	94	96	93	95
Eleverna får vara med och bestämma på skolan	94	84	88	77	90	80
Elever som inte gör läxor	8	6	21	10	17	9
Har betyg F i 1-2 ämnen eller fler	12	23	35	32	25	28
Har en sjukdom som påverkar skolarbetet läxor	22	15	19	13	22	14
Har ett funktionshinder som påverkar skolarbetet/läxor	25	18	29	18	28	18

Resultat om levnadsvanor

Gnesta åk 9, Liv & Hälsa ung 2017	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
Resultat levnadsvanor						
Äter frukost 4-7 dagar i veckan	80	72	77	78	77	75
Äter skollunch 4-5 dagar i veckan	75	69	65	67	68	67
Dricker läsk dagligen	0	10	16	19	9	15
Äter frukt eller grönsaker dagligen	57	62	45	53	50	57
Är stillasittande mer än 4 timmar efter en dag i skolan	51	47	57	48	54	48
Vardagsmotion, går, cyklar idrottar mer än 30 minuter per dag	80	82	88	87	84	84
Tränar minst 30 min 3 gånger per vecka på fritiden	49	49	49	62	49	55
Kan simma 200 meter	92	93	92	94	93	93
Sover mindre än 7 timmar per natt	35	38	34	32	37	36

Resultat om tobak, alkohol och droger

Gnesta åk 9, Liv & Hälsa ung 2017	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
Resultat tobak, alkohol & droger						
Röker dagligen eller ibland	12	10	12	9	14	10
Snusar dagligen eller ibland	2	1	8	9	6	6
Använt e-cigarett senaste 12 månaderna	14	19	33	25	24	22
Rökt vattenpipa senaste 12 månaderna	8	15	10	18	10	17
Druckit alkohol senaste 12 månaderna	43	41	46	36	45	39
Berusad/full 1 gång i månaden eller oftare senaste 12 månaderna	18	14	17	17	23	17
Det är inte okej för mina föräldrar att jag dricker alkohol	80	81	84	80	81	80
Har använt narkotika någon gång	10	4	12	7	14	6

Resultat om mående och hälsa

Gnesta åk 9, Liv & Hälsa ung 2017	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
Resultat hälsa						
Mår bra eller mycket bra	47	66	77	82	60	73
Glad i stort sett varje dag	47	50	49	61	46	55
Lugn eller avslappnad mer än en gång i veckan	57	50	71	71	61	61
Huvudvärk mer än en gång i veckan	24	24	12	11	20	18
Stressad mer än en gång i veckan	76	67	41	42	60	55
Har haft värk i axlar/ skuldror/nacke mer än en gång i veckan	22	23	8	11	16	17

Resultat om hem och fritid

Gnesta åk 9, Liv & Hälsa ung 2017	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
Resultat hem och fritid						
Föräldrar/vårdnadshavare tycker det är viktigt att jag sköter mitt skolarbete	92	95	92	94	91	94
Jag kan alltid lita på mina föräldrar när det verkligen gäller	90	85	82	89	82	87
Nöjd med sin fritid	61	70	79	84	68	77
Trivs bra med livet just nu	76	81	80	89	76	84
Har en kompis jag kan prata "om allt" med	86	86	69	82	79	84
Ser ljusst på framtiden	55	66	76	77	64	70
Elever med utländsk bakgrund	8	23	16	24	11	23
Bott i Sverige 9 år eller mindre	6	11	15	14	10	13
Mamma och/eller pappa är arbetslös eller långtidsjukskriven	22	14	10	13	17	13
Bor med båda sina föräldrar (som bor tillsammans)	71	63	67	61	69	61

Vill du veta mer om enkätundersökningen, titta på
Liv & Hälsa ungs webbplats www.landstingetsormland.se/lhu

Återkopplingen är sammanställd av arbetsgruppen för
Liv & Hälsa ung i Landstinget Sörmland.
Januari 2018

